

2017

Terminologická hesla v technických normách – Část 2: Přejímání
normalizovaných terminologických hesel

ČSN
ISO 10241-2

01 0500

Terminological entries in standards –
Part 2: Adoption of standardized terminological entries

Articles terminologiques dans les normes –
Partie 2: Adoption d'articles terminologiques normalisés

Tato norma je českou verzí mezinárodní normy ISO 10241-2:2012. Překlad byl zajištěn Úřadem pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví. Má stejný status jako oficiální verze.

This standard is the Czech version of the International Standard ISO 10241-2:2012. It was translated by the Czech Office for Standards, Metrology and Testing. It has the same status as the official version.

Národní předmluva

Souvisící ČSN

ČSN EN 45020 (01 0101) Normalizace a souvisící činnosti – Všeobecný slovník

ČSN ISO 1087-1:2002 (01 0501) Terminologická práce – Slovník – Část 1: Teorie a aplikace

ČSN ISO 15188:2003 (01 0504) Směrnice pro management projektu normalizace terminologie

ČSN ISO 10241-1:2017 (01 0500) Terminologická hesla v technických normách – Část 1: Obecné požadavky a příklady zpracování

Vypracování normy

Zpracovatel: CTN PETRAŠOVÁ BRNO, IČ 40448584, Ivana Petrašová

Technická normalizační komise: TNK 114 Terminologie: principy a koordinace

Pracovník Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví: PhDr. Věra Vlková, CSc.

ICS 01.020; 01.120

Obsah	Strana
Předmluva	
Úvod	
1..... Předmět normy	
2..... Termíny a definice	
3..... Principy přejímání normalizovaných terminologických hesel	
3.1..... Obecné principy	
3.2..... Stupně shody	
3.3..... Specifické principy vztahující se ke způsobu přejímání	
4..... Přejímání mezinárodně normalizovaných terminologických hesel jako prostředek harmonizace	
4.1..... Obecně.....	19
4.2..... Přejímání mezinárodně normalizovaných pojmů	
4.3..... Přejímání mezinárodně normalizovaných pojmových systémů	
4.4..... Přejímání mezinárodně normalizovaných definic	
4.5..... Formulace jiných textových složek terminologických hesel	
4.6..... Neverbální vyjádření	
4.7..... Výběr a tvoření označení	
5..... Zvyklosti přejímajícího normotvorného orgánu týkající se zpracování a uspořádání terminologických hesel	
5.1..... Obecná zjištění	
5.2..... Modifikace normalizovaného modelu terminologických údajů	
5.3..... Údaj o normativním statusu	
5.4..... Lexikografické řazení	
5.5..... Lexikografické značky	
Příloha A (informativní) Šablona pro oznamování specifických ustanovení týkajících se přejímání normalizovaných terminologických hesel	
Bibliografie.....	48

Contents	Page
Foreword	
Introduction	
1..... Scope	
2..... Terms and definitions	
3..... Principles for the adoption of standardized terminological entries	
3.1..... General principles	
3.2..... Degrees of correspondence	
3.3..... Specific principles related to the method of adoption	
4..... Adoption of internationally standardized terminological entries as a means of harmonization	
4.1..... General.....	19
4.2..... Adoption of internationally standardized concepts	
4.3..... Adoption of internationally standardized concept systems	
4.4..... Adoption of internationally standardized definitions	
4.5..... Wording of other textual constituents of terminological entries	
4.6..... Non-verbal representations	
4.7..... Selection and formation of designations	
5..... Conventions of the adopting standardizing body for the presentation and layout of terminological entries	
5.1..... General observations	
5.2..... Modification of the standardized terminological data model	
5.3..... Indication of normative status	
5.4..... Lexicographical ordering	
5.5..... Lexicographical symbols	
Annex A (informative) Template for reporting specific provisions concerning the adoption of standardized terminological entries	

DOKUMENT CHRÁNĚNÝ COPYRIGHTEM

© ISO 2012, Published in Switzerland

Veškerá práva vyhrazena. Není-li specifikováno jinak, nesmí být žádná část této publikace reprodukována nebo používána v jakémkoliv formě nebo jakýmkoliv způsobem, elektronickým ani mechanickým, včetně pořizování fotokopíí nebo zveřejnění na internetu nebo intranetu, bez předchozího písemného svolení. O písemné svolení lze požádat buď přímo ISO na níže uvedené adrese, nebo členskou organizaci ISO v zemi žadatele.

ISO copyright office

CH, de Blandonnet 8 · CP 401

CH-1214 Vernier, Geneva, Switzerland

Tel. + 41 22 749 01 11

Fax + 41 22 749 09 47

copyright@iso.orgwww.iso.org**Předmluva****Foreword**

ISO (Mezinárodní organizace pro normalizaci) je celosvětová federace národních normalizačních orgánů (členů ISO). Mezinárodní normy obvykle vypracovávají technické komise ISO. Každý člen ISO, který se zajímá o předmět, pro který byla vytvořena technická komise, má právo být v této technické komisi zastoupen. Práce se zúčastňují také vládní i nevládní mezinárodní organizace, s nimiž ISO navázala pracovní styk. ISO úzce spolupracuje s Mezinárodní elektrotechnickou komisí (IEC) ve všech záležitostech normalizace v elektrotechnice.

Návrhy mezinárodních norem jsou vypracovávány v souladu s pravidly danými směrnicemi ISO/IEC, část 2. Hlavním úkolem technických komisí je vypracování mezinárodních norem. Návrhy mezinárodních norem přijaté technickými komisemi se rozesílají členům ISO k hlasování. Vydání mezinárodní normy vyžaduje souhlas alespoň 75 % hlasujících členů.

Upozorňuje se na možnost, že některé prvky tohoto dokumentu mohou být předmětem patentových práv. ISO nelze činit odpovědnou za identifikaci jakéhokoli nebo všech patentových práv.

ISO 10241-2 vypracovala technická komise ISO/TC 37 *Terminologie a jiné jazykové a obsahové prostředky*, subkomise SC 2 *Terminografické a lexikografické pracovní metody*.

ISO 10241 sestává z dále uvedených částí se společným názvem *Terminologická hesla v technických normách*:

- Část 1: *Obecné požadavky a příklady zpracování*
- Část 2: *Přejímání normalizovaných terminologických hesel*

Úvod

ISO (the International Organization for Standardization) is a worldwide federation of national standards bodies (ISO member bodies). The work of preparing International Standards is normally carried out through ISO technical committees. Each member body interested in a subject for which a technical committee has been established has the right to be represented on that committee. International organizations, governmental and non-governmental, in liaison with ISO, also take part in the work. ISO collaborates closely with the International Electrotechnical Commission (IEC) on all matters of electrotechnical standardization.

International Standards are drafted in accordance with the rules given in the ISO/IEC Directives, Part 2.

The main task of technical committees is to prepare International Standards. Draft International Standards adopted by the technical committees are circulated to the member bodies for voting. Publication as an International Standard requires approval by at least 75 % of the member bodies casting a vote.

Attention is drawn to the possibility that some of the elements of this document may be the subject of patent rights. ISO shall not be held responsible for identifying any or all such patent rights.

ISO 10241-2 was prepared by Technical Committee ISO/TC 37, *Terminology and other language and content resources*, Subcommittee SC 2, *Terminographical and lexicographical working methods*.

ISO 10241 consists of the following parts, under the general title *Terminological entries in standards*:

- *Part 1: General requirements and examples of presentation*
- *Part 2: Adoption of standardized terminological entries*

Introduction

V „Dohodě o technických překážkách obchodu“ (Dohoda TBT) Světové obchodní organizace (WTO) se požaduje, aby její členové zajistili, že se nebudou prostřednictvím předpisů nebo systémů pro posuzování shody, které se odchyľují od mezinárodních norem, vytvářet zbytečné překážky obchodu. Podle Dohody TBT jsou členové WTO povinni, kdykoli je to možné, používat mezinárodní normy. V souladu s Dohodou TBT mají být proto regionální a národní technické normy založeny na mezinárodních normách, čímž se zajistí technická rovnocennost a vyloučí se jakékoli rozpory nebo nesrovnalosti v souvislosti s obchodem. Tatáž zásada platí stejnou měrou pro přejímání normalizovaných terminologických hesel.

K zajištění jednoznačného pochopení a jednoznačné interpretace hlavních termínů a dalších druhů označení používaných v daném oboru směřjí příslušné technické komise specifikovat celou normalizovanou terminologii nebo její část ve formě terminologické normy nebo v oddílech (kapitolách) stanovujících terminologii v jiných technických normách. ISO/IEC Guide 21-1 specifikuje metody pro přejímání mezinárodních norem¹ jako regionálních nebo národních technických norem: převzetí oprávněným orgánem k přímému používání, zveřejnění s regionální nebo národní obálkou a zveřejnění přetiskem, překladem a přepracováním. Při přejímání mezinárodních norem je třeba věnovat zvláštní pozornost terminologickým heslům. Normotvorné orgány využívající jazyky nebo jazykové varianty, které jsou jiné než oficiální jazyky přejímané mezinárodní normy, se často setkávají s potížemi při zpracování ekvivalentních terminologických hesel.

The “Agreement on Technical Barriers to Trade” (TBT Agreement) of the World Trade Organization (WTO) requires its members to ensure that they do not create unnecessary barriers to trade through regulations or conformity assessment schemes that deviate from international standards. Under the TBT Agreement, WTO members are bound to use international standards whenever possible. According to the TBT Agreement, therefore, regional and national standards should be based on international standards, thus ensuring technical equivalence and avoiding any conflicts or inconsistencies with regard to trade. The same principle applies equally to the adoption of standardized terminological entries.

To ensure unambiguous comprehension and interpretation of the main terms and other kinds of designation used in their subject field, committees may specify all or part of their standardized terminology in the form of a terminology standard, or in sections defining terminology in other standards. ISO/IEC Guide 21-1 specifies methods for the adoption of International Standards^[1] as regional or national standards: endorsement by authority, publication with a regional or national coversheet and publication by reprinting, translation and redrafting. When adopting international standards, specific care might be needed with regard to the terminological entries. For example, standardizing bodies using languages or language variants other than the official languages of the international standard being adopted often encounter difficulties in the preparation of equivalent terminological entries.

V ISO/IEC Guide 21-1 je uvedeno: „Přejímání mezi-národní normy jako regionální nebo národní technické normy bude velmi obtížné, jestliže se regionální nebo národní pravidla a tradice týkající se struktury a uspořádání regionálních nebo národních technických norem liší od pravidel a tradic přejímané technické normy. Doporučuje se proto, pokud je to možné, používat pro zpracování regionálních nebo národních technických norem směrnice ISO/IEC, část 2. Při zpracování terminologických hesel v regionálních nebo národních technických normách existují navíc problémy, které jsou specifické pro terminologická hesla a které v procesu přejímání zasluhují pozornost.

ISO/IEC Guide 21 vymezuje principy používané k určení, zda může být mezinárodní norma přijata jako regionální nebo národní technická norma, včetně metody pro posouzení, do jaké míry mezinárodní norma odpovídá národním nebo regionálním normalizačním potřebám. Pro srovnání: tato část ISO 10241 uvádí pravidla pro přejímání terminologických hesel z mezinárodních norem² do regionálních nebo národních technických norem, jakož i principy používané k určení, do jaké míry terminologická hesla, pojmy a pojmové systémy z mezinárodní normy odpovídají národní nebo regionální skutečnosti.

Problémy podobné těm, které se týkají přejímání kompletního dokumentu z jednoho kulturního nebo jazykového prostředí do jiného, se mohou vyskytnout při přejímání pouze terminologických hesel, protože různá kulturní a jazyková společenství vnímají a pojmově chápou objekty odlišně. V některých společenstvích je například „prvním patrem“ podlaží nad vstupem nebo nad přízemím, zatímco v jiných „první patro“ znamená vstup nebo přízemí. Tyto rozdíly mají dopad i na normalizaci terminologických hesel.

According to ISO/IEC Guide 21-1, “The adoption of an International Standard as a regional or national standard will be extremely difficult if the regional or national rules or traditions concerning structure and layout of regional or national standards differ from those of the standard being adopted. It is therefore recommended to apply, as far as possible, the ISO/IEC Directives, Part 2, for the preparation of regional and national standards.” Additionally, when preparing terminological entries in regional or national standards, there are issues specific to terminological entries that merit consideration in the adoption process.

ISO/IEC Guide 21 outlines the principles used to determine whether an International Standard can be adopted as a regional or national standard, including a method to assess the degree to which an International Standard corresponds to national or regional standardization needs. In comparison, this part of ISO 10241 defines rules for the adoption of terminological entries from international standards^[2] into regional or national standards, as well as the principles used to determine the degree to which terminological entries, concepts, and concept systems from an international standard correspond to national or regional realities.

Issues similar to those involved in the adoption of a complete document from one cultural or linguistic environment into another can occur when adopting only the terminological entries because different cultural and linguistic communities perceive and conceptualize objects differently. In some communities, for instance, the “first floor” is the floor above the entrance or ground level, whereas in others “first floor” means the entrance or ground level. Such differences also have an impact on the standardization of terminological entries.

Tato část ISO 10241 stanovuje směrnice pro řešení klíčových problémů, které je třeba brát v úvahu v procesu přejímání normalizovaných terminologických hesel. Objasňuje problémy, kterým čelí normotvorné orgány v procesu přejímání mezinárodně normalizovaných terminologických hesel. Uvádí také, jak mohou národně normalizovaná terminologická hesla zpracovaná v souladu se směrnicemi uvedenými v ISO 10241-1 sloužit jako zdroj nebo výchozí bod pro normalizaci terminologických hesel na mezinárodní nebo regionální úrovni.

1 Předmět normy

Tato část ISO 10241 řeší zavádění normalizovaných terminologických hesel v jiných kulturních a jazykových prostředích, zejména přejímání mezinárodně normalizovaných terminologických hesel regionálními a národními normotvornými orgány. Stanovuje principy a směrnice pro řešení klíčových záležitostí, které se mají v tomto procesu brát v úvahu.

Poskytuje také příklady a řešení problémů, k nimž dochází, když přejímající normotvorný orgán

- přejímá mezinárodně normalizovaná terminologická hesla,
- sladuje pojmové systémy přejímajícího normotvorného orgánu s mezinárodně normalizovanými pojmovými systémy a
- zpracovává normalizovaná terminologická hesla jako dodatky nebo doplňky mezinárodně normalizovaných terminologických hesel.

This part of ISO 10241 establishes guidelines for dealing with key issues to be considered in the process of adopting standardized terminological entries. It clarifies the challenges faced by standardizing bodies in the process of adopting internationally standardized terminological entries. It also indicates how nationally standardized terminological entries developed in accordance with the guidelines in ISO 10241-1 can serve as a resource or starting point for standardizing terminological entries at the international or regional level.

1 Scope

This part of ISO 10241 addresses the introduction of standardized terminological entries into other cultural and linguistic environments, and in particular the adoption of internationally standardized terminological entries by regional and national standardizing bodies. It establishes principles and guidelines for dealing with the key issues to be considered in this process.

It also provides examples of, and solutions to, problems that occur when the adopting standardizing body

- adopts internationally standardized terminological entries,
- aligns the concept systems of the adopting standardizing body with internationally standardized concept systems, and
- prepares standardized terminological entries as additions or supplements to internationally standardized terminological entries.

Konec náhledu - text dále pokračuje v placené verzi ČSN.

---

¹ Tam, kde se anglický termín *International Standard* píše s velkými počátečními písmeny, je tento termín definován jako „mezinárodní norma, kde je mezinárodní normalizační organizací ISO nebo IEC“.

[1] Where the first letter of each word in the term, *International Standard*, is capitalized, it is defined as “international standard where the international standards organization is ISO or IEC”.

2 Tam, kde se celý termín *international standard* píše malými písmeny, je tento termín definován jako „norma přijatá mezinárodní normotvornou/normalizační organizací a dostupná veřejnosti“.

[2] Where the term, *international standard*, is entirely in lower-case letters, it is defined as “standard adopted by an international standardizing/standards organization and made available to the public”.